

"Сейфуллин оқулары – 14: Жастар, ғылым, инновациялар: цифрландару - жаңа даму кезені » атты Республикалық ғылыми-теориялық конференциясының материалдары = Материалы Республиканской научно-теоретической конференции «Сейфуллинские чтения – 14: Молодежь, наука, инновации: цифровизация - новый этап развития». - 2018. - Т.1, Ч.2. – Б. 103

Солтүстік қазақстан обылысында СЗС-2,1 сепкішін пайдалану тиімділігі

*Нышанбай Н., магистрант
Аймурзинов Ж.К., ассистент
Қанлыбаев О., т.ғ.д, профессор, академик*

Солтүстік облыстары Қазақстанның егіс алқабының дәнді дақылдарының 76% -ын құрайды. Түрлі технологияларды қолданады, жалпы шараларға эрозияға қарсы ішаралар болып табылады. Дақылдың шығымдылығын арттыру өсірілетін дақылдардың негізгі мақсаты болып табылады. Бұл мақсатқа жету барысында көптеген технологиялық процестер менауыл шаруашылығы машиналарының жұмыс органдарын жетілдіру жүргізіледі. Дәнді дақылдар өсіру технологиясы маңызды кезеңдерінің бірі болып тұқым себу есептеледі. Тұқымның өнгіштігі мен өнімділігін арттыру үшін, себу барысында тұқымға қолайлы жағдай жасау керек. Сол үшін негізгі шарттарды жете қадағалау қажет. Олар:себу мерзімі, себу нормасы, қоректену алаңы мен өсімдіктердіңтұқымын топыраққа енгізу тәсілі [1].

Қазақстан Республикасының солтүстік аймақтарына агротехникалық талаптарға сәйкес СЗС-2,1 сепкіштері қолайлы.Желді өңірлерде аңызды қалдырудың пайдасы көп. Аңыз топырақтың желге ұшуына және қыста қар тоқтату процессіне көмегін тигізеді.Жоғарыда айтып өткендей бұл өңірлер жел эрозия болғандықтан СЗС-2,1 маркалы сепкішін қолданған жөн болады. Себебі СЗС-2,1 маркалы аңыздық сепкіші жел эрозиясына ұшыраған топыраққа дәнді дақылдар егуге арналған. СЗС-2,1 маркалы сепкішін Солтүстік Қазақстан обылысында қолданған пайдалы. Басқа сепкіштер мен салыстырғанда сандық және сапалық жағынанда жоғарыөнім алуға мүмкіндік береді.СЗС-2,1 сепкіші бір мезгілде бірнеше операцияларды орындайды: аңызға тұқым себуге, қатарларға түйіршікті минералды тыңайтқыш енгізуге және тұқым себіліп, тыңайтқыш енгізілген қатарларды нығыздауға , топырақты қопсыту, арамшөптерді кесу. Бұл сепкішпен сыдыра жыртқыш-қопсытқыштармен алдын ала өңделген аңыздарға тұқым себуге болады. Сепкіштің жалпы алым ені 2,1 метр, қатар аралықтарына шашып себу ені 22,8 см, 1 сағаттағы таза жұмыс өнімділігі 1,2 гектар, сепкіштің салмағы 1250 кг, сошниктерінің жүріс тереңдігі 4-8 см, жәшігінің сыйымдылығы тұқым үшін 275 дм³ , ал тыңайтқыш үшін 140 дм³ , сепкіштің доңғалағтарының диаметрі 400мм, ал орташа тарту қарсылығы 8700 Н. [2,3].

Әдебиеттер тізімі

1. Шапров М.Н, В.М Новохатский, А.М Салдаев, В.С. Способ внесения удобрений одновременно со вспашкой почвы и устройство для его осуществления [Текст] ; Оpubл. 10.12.07.

2. Адуов М.А. «Научно-технологические основы создания технических средств высева семян зерновых культур и внесения минеральных удобрений»: Диссертация док. тех. Наук.-Алматы 2008.

3. Aduov, M.A., matyushkov M.L., Nukusheva, S.A. Planters for resource-saving grain crops cultivation technologies in conditions of northern Kazakhstan III international scientific and technical congress agricultural machinery. 22-25. 06.2015. Varna. Bulgaria/ISSN 1310-3946.